

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник ректора
з навчальної роботи
Світлана ГІЛІНА
«29» 08 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв 2024

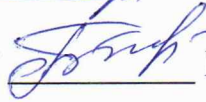
Робоча програма навчальної дисципліни «Психофізіологія» для здобувачів рівня вищої освіти, освітньо-професійного ступеня «бакалавр»

За спеціальністю 053 «Психологія»

Розробник: Інна ХОРЖЕВСЬКА – доцент

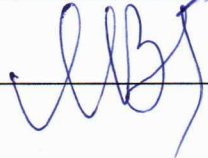
Робочу програму затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від 27.08.2024р.

Завідувач кафедри психології Віталій ПЕТЬКОВ

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 1 від 29.08.2024р.

Голова Вченої ради Михайло ВОЛКОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Цикл професійної підготовки	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність (професійне спрямування): 053 «Психологія»		
Загальна кількість годин – 150			
Тижневих годин для: ОФН – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський) рівень	Рік підготовки	
		2-й	
		Семестр	
		3-й	
		Лекції	
		38 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Практичні	
34 год.			
Самостійна робота			
78 год.			
Вид контролю:			
Іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для очної форми навчання 180 – год.: 72 год. – аудиторні заняття, 108 год. – самостійна робота (40 % до 60 %).

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни студентів циклу професійної підготовки «Психофізіологія» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів напряму Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія».

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Психофізіологія»: психофізіологічні механізми життєдіяльності, поведінки, розвитку, навчання та праці людини

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, нейропсихологія, патопсихологія, експериментальна психологія, психодіагностика та ін.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Психофізіологія»

Метою вивчення дисципліни є розкрити фізіологічні основи психічних явищ; дослідити поведінку при різних експериментальних впливах на фізіологічні процеси, з'ясувати співвідношення між психікою та нейрофізіологічними процесами мозку; вивчення об'єктивно реєстраційних порушень фізіологічних функцій, які зумовлюють психічні процеси сприймання, запам'ятовування, мислення, емоцій тощо.

Завдання курсу:

- ознайомлення з методами дослідження в психофізіології;
- ознайомлення з передачею і переробкою сенсорних сигналів;
- охарактеризувати проблему уваги у психофізіології;
- визначити філогенетичні рівні біологічної пам'яті;
- дати характеристику біологічно- і соціально-значущим стимулам як джерелам емоцій;
- дослідження експресії обличчя як засобу невербального спілкування;
- ознайомитися з кодуванням і декодуванням експресії обличчя;
- ознайомлення з психологічними і біологічними теоріями навчання, фіксацією етапів навчання у вигляді елементів досліду;
- дати характеристику теорії свідомості; свідомість і пам'ять;
- свідомість і міжпівкулева асиметрія мозку.

Під час вивчення дисципліни «Психофізіологія» у студентів мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність до формування навичок міжособистісної взаємодії;
- здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові:

- здатність розуміти передачу і переробку сенсорних сигналів;

- здатність до визначення механізмів переробки інформації в сенсорних системах;
- здатність до встановлення факторів виникнення емоцій;
- здатність до встановлення індивідуальних відмінностей і емоційних станів;
- здатність до розуміння нейроанатомія емоцій;
- здатність до визначення структуру процесу мислення;
- здатність до диференціації статевих відмінностей і інтелектуальних функцій;
- здатність до діагностики механізму творчої діяльності;
- здатність до визначення станів свідомості і модулюючих систем мозку.
- здатність діагностувати тип нервової системи;
- здатність оцінювати працездатність головного мозку;
- здатність визначати рухливість нервових процесів під час групового обстеження;
- здатність вивчати співвідношення першої і другої сигнальної системи;
- здатність визначати поріг слухової чутливості та функціональний стан зорового аналізатора;
- здатність визначати об'єм сприйняття та зорового сприйняття;
- здатність оцінювати працездатність людини при виконанні роботи, яка потребує уваги;
- здатність досліджувати різні види пам'яті;
- здатність визначати риси характеру і темпераменту;
- здатність оцінювати логічне мислення за методикою «відшукування аналогій»;
- здатність визначати активність вербального і наочно-образного мислення;
- здатність досліджувати мислення і мовлення за спрямованим асоціативним експериментом;
- здатність досліджувати екстраверсію / інтроверсію і нейротизм.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- методологічні і практичні принципи визначення закономірностей формування функціональних станів організму;
- участі різних відділів нервової системи і фізіологічних систем організму у формуванні і регуляції як функціональних станів при різних формах діяльності, а також у різноманітних ситуаціях.

вміти:

- підібрати адекватні експериментальні методики для визначення психофізіологічних властивостей, здібностей;
- уміти визначити за фізіологічними показниками ступінь функціональної напруженості стану організму тощо;
- сформулювати мету і завдання дослідження рухомості нервових процесів і їх урівноваженості;
- вивчити сучасні уявлення про механізми формування поведінкового акту; дослідити стан фізіологічних функцій, процесів і станів людини; здійснити аналіз отриманих результатів дослідження;
- сформулювати висновки та скласти відповідний протокол.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 год. / 6 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Психофізіологія як наука

Тема 1. Предмет та принципи психофізіологічних досліджень. Предмет психофізіології, її місце в системі наукового знання. Місце психофізіології стресу в системі наук. Особливості психофізіології як міждисциплінарного наукового знання. Завдання та принципи психофізіології. Основні методологічні принципи рефлексорної теорії І. П. Павлова. Умовні й безумовні рефлекси. Розвиток безумовно-рефлексорної функції. Розвиток орієнтовного рефлексу. Принцип домінантності й значення домінантності в умовно-рефлексорній діяльності. Аналітико-синтетична діяльність кори мозку.

Тема 2. Історія становлення психофізіології. основні джерела психофізіології. Зародження психофізіологічних знань. Ідеї у період Середньовіччя та Відродження. Емпіричні психофізіологічні наробки XIX-XX століття. Сучасні вітчизняні та зарубіжні психофізіологічні досягнення.

Модуль 2. Загальна характеристика нервової системи.

Тема 3. Нервова система: основні поняття та принципи. Будова і функції нейрона. Властивості нервової системи. Діяльність нервових центрів. Пейсмейкер. Будова і функції головного мозку. Будова і функції ретикулярної формації. Зони кори великого мозку. Лімбічна система.

Тема 4. Сучасні методи дослідження в психофізіології Показники діяльності серцево-судинної системи. Пупілометрія. Реєстрація імпульсної активності нервових клітин. Електрокортикограма. Електроенцефалографія. Магнітоенцефалографія. Метод магнітно-резонансної томографії. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія. Електроокулограма. Електроміографія. Електрична активність шкіри.

Модуль 3. Психофізіологія психічних процесів

Тема 5. Сприйняття, кодування і переробка інформації в нервовій системі. Психологія та психофізика сенсорних процесів. Загальні питання рецепції. Психофізіологічні аспекти відчуття. Порогова психофізика Г. Фехнера. Психофізика прямих (суб'єктивних) оцінок С. Стівенса. Психофізична теорія знаходження сигналу (Дж. Светс, В. Таннер, Т. Бердсолл). Психологія сприймання. Психофізіологічні аспекти сприймання. Теорія неусвідомлюваних умовиводів. Інформаційні процеси і їхні особливості в онтогенезі. Загальні уявлення про вікову динаміку сприйняття.

Тема 6. Увага, її психофізіологічний механізм. Психофізіологія уваги. Увага: фізіологічний механізм, види, властивості. Проблема уваги в традиційній психофізіології. Характеристика і види уваги. Мимовільна увага. Потенціали, пов'язані з подіями, як кореляти мимовільної уваги. Довільна увага. Потенціали, які пов'язані з подіями як кореляти довільної уваги. Увага, активність, функціональний стан, бадьорість. Модуюча система мозку. Субсистеми активації. Стовбуроталамо-кортикальна система. Базальна холінегічна система. Каудо-таламо-кортикальна система. Гамма-коливання і увага.

Тема 7. Психофізіологія пам'яті. Пам'ять: фізіологічні механізми та види. Концепція активної пам'яті. Декларативна і процедурна пам'ять. Робоча пам'ять. Види пам'яті. Системи пам'яті. Мигдалеподібне тіло й емоційна пам'ять. Функції гіпокампа в процесах пам'яті. Одиниці пам'яті.

Тема 8. Психофізіологія емоцій. Емоції. Вимір емоцій. Розвиток базисних емоцій у ранньому онтогенезі. Функції емоцій. Теорії походження емоцій. Емоції у людини і експресія обличчя. Кодування і декодування експресії обличчя. Емоції і функціональна асиметрія мозку. Індивідуальні відмінності та емоції. Нейроанатомічна і функціональна організація центральних механізмів емоцій. Кора головного мозку. Біохімічна специфіка центральних механізмів емоцій. Основні поняття теми: емоції, афекти, власне емоції.

Тема 9. Мислення і мова. Операції мислення. Розвиток мови. Функції мови. Асиметрія півкуль і мовлення. Процес мислення. Вербальний і невербальний інтелект. Функціональна асиметрія мозку і особливості мислення. Статеві відмінності та інтелектуальні функції. Статеві відмінності та асиметрія. Механізми творчої діяльності.

Модуль 4. Психофізіологія свідомості та сну.

Тема 10. Психофізіологія свідомості. Теорії свідомості. Свідомість (властивості та структура) і моделююча система мозку. Свідомість, спілкування і мова. Функціональна асиметрія головного мозку людини. Патологія і функціональна міжпівкулева асиметрія.

Тема 11. Сон та сновидіння. Сон - активний чи пасивний стан людини. Древні та сучасні теорії сну. Стадії повільного та швидкого сну. Потреба у сні. Фізіологічні зміни під час сну. Сновидіння. Функційне значення сну.

Модуль 5. Психофізіологічні основи поведінки тварин та людини.

Тема 12. Психофізіологія поведінки. Основні поняття психофізіології поведінки. еволюція пристосувальних поведінкових реакцій. Природжені форми поведінки. Типи безумовних рефлексів та інстинктів. Набуті форми поведінки. Форми навчання. Умовнорефлекторна діяльність. Складні форми умовнорефлекторної діяльності. Елементарна розумова (мисленнєва) діяльність тварин.

Модуль 6. Диференціальні аспекти психофізіології

Тема 13. Статеві відмінності психофізіологічних функцій. Статевий диморфізм нервової системи людини. Статеві відмінності в функціонуванні мозку (статевий диєргізм). Статеві відмінності в когнітивних процесах.

Тема 14. Функціональна асиметрія півкуль великого мозку. Функції правої півкулі. Функції лівої півкулі. Особливості функціонування мозку у шультів. Причини функціональної асиметрії мозку. Дві півкулі - спільне мислення. Міжпівкульна взаємодія і метаконтроль.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Предмет та принципи психофізіологічних досліджень.	10	2	2			6						
Тема 2. Історія становлення психофізіології. основні джерела психофізіології.	10	2	2			6						
Разом за модулем 1	20	4	4			12						
Модуль 2												
Тема 3. Нервова система: основні поняття та принципи	16	4	4			8						
Тема 4. Сучасні методи дослідження в психофізіології	12	2	2			8						
Разом за модулем 2	28	6	6			16						
Модуль 3												
Тема 5. Сприйняття, кодування і переробка інформації в нервовій системі.	12	2	2			8						
Тема 6. Увага, її психофізіологічний механізм.	12	2	2			8						
Тема 7. Психофізіологія пам'яті.	12	2	2			8						
Тема 8. Психофізіологія емоцій.	12	2	2			8						
Тема 9. Мислення і мова.	10	2	2			6						
Разом за модулем 3	58	10	10			38						
Модуль 4												
Тема 10. Психофізіологія свідомості.	10	2	2			6						
Тема 11. Сон та сновидіння.	10	2	2			6						
Разом за модулем 4	20	4	4			12						

Модуль 5												
Тема 12. Психофізіологія поведінки.	18	4	4			10						
Разом за модулем 5	18	4	4			10						
Модуль 6												
Тема 13. Статеві відмінності психофізіологічних функцій.	18	4	4			10						
Тема 14. Функціональна асиметрія півкуль великого мозку.	18	4	4			10						
Разом за модулем 6	36	8	8			20						
Всього разом:	180	36	36			108						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет та принципи психофізіологічних досліджень.	2
2	Тема 2. Історія становлення психофізіології. основні джерела психофізіології.	2
3	Тема 3. Нервова система: основні поняття та принципи.	4
4	Тема 4. Сучасні методи дослідження в психофізіології	2
5	Тема 5. Сприйняття, кодування і переробка інформації в нервовій системі.	2
6	Тема 6. Увага, її психофізіологічний механізм.	2
7	Тема 7. Психофізіологія пам'яті.	2
8	Тема 8. Психофізіологія емоцій.	2
9	Тема 9. Мислення і мова.	2
10	Тема 10. Психофізіологія свідомості.	2
11	Тема 11. Сон та сновидіння.	2
12	Тема 12. Психофізіологія поведінки.	4
13	Тема 13. Статеві відмінності психофізіологічних функцій.	4
14	Тема 14. Функціональна асиметрія півкуль великого мозку.	4
Всього:		36 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет та принципи психофізіологічних досліджень.	6
2	Тема 2. Історія становлення психофізіології. основні джерела психофізіології.	6

3	Тема 3. Нервова система: основні поняття та принципи.	8
4	Тема 4. Сучасні методи дослідження в психофізіології	8
5	Тема 5. Сприйняття, кодування і переробка інформації в нервовій системі.	8
6	Тема 6. Увага, її психофізіологічний механізм.	8
7	Тема 7. Психофізіологія пам'яті.	8
8	Тема 8. Психофізіологія емоцій.	8
9	Тема 9. Мислення і мова.	6
10	Тема 10. Психофізіологія свідомості.	6
11	Тема 11. Сон та сновидіння.	6
12	Тема 12. Психофізіологія поведінки.	10
13	Тема 13. Статеві відмінності психофізіологічних функцій.	10
14	Тема 14. Функціональна асиметрія півкуль великого мозку.	10
Всього:		108 год.

7. Самостійна робота

Для самостійної роботи студентів виноситься два типи завдань. Завдання теоретичного характеру, які недостатньо ґрунтовно розглянуті в межах лекційних занять, виносяться для самостійного опанування студентом. Вони є доповненням до лекційного курсу. Студент має опрацювати нормативні та літературні джерела та бути готовим до відповіді на поставлені питання під час проведення практичних занять та іспиту. Завданнями практичного характеру є тести та задачі, які знаходяться на кафедрі.

8. Методи навчання

Для оцінки й вибору методів навчання слід використовувати низку наявних класифікацій, здійснених на основі різних засад:

- за джерелом знань (виокремлюють словесні, наочні й практичні методи, тому що інших джерел, крім слова, образу й досвіду, не існує);

- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; та методи вивчення нового матеріалу; та методи конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; та методи контролю й оцінки результатів навчання);

- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (виокремлюють методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);

- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);

■ за дидактичними цілями виокремлюють методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки.

9. Методи та форми контролю

Сучасна дидактика виділяє наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи графічного контролю, методи програмованого і лабораторного контролю.

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів. По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає екзамен.

10. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування. Загалом здобувач може отримати за даний блок – 60 балів. Критерії оцінювання:

Оцінка **“відмінно” А** ставиться за повну, глибоку, логічну відповідь, демонстрацію розуміння нормативного матеріалу та правильне його тлумачення, доказові висновки, правильне використання правової термінології та літератури.

Оцінка **“добре” В** ставиться в разі, коли виконання завдань відповідає зазначеним вимогам, але викладений матеріал недостатньо систематизований, не продемонстровано стійкі вміння у

визначені понять або у висновках і узагальненнях є окремі неточності.

Оцінка **“добре” С** ставиться в разі, коли виконання завдань в цілому відповідає зазначеним вимогам, але викладений матеріал не систематизований, не продемонстровано вміння у визначені понять, у висновках і узагальненнях є суттєві неточності.

Оцінка **“задовільно” D** ставиться, коли студент виявляє розуміння основних положень тем варіанту, але спостерігається поверховість знань, визначення понять не чітке, недостатні вміння і аргументи, допущені помилки і неправильне тлумачення окремих норм права або ж правове завдання розв’язано лише частково.

Оцінка **“задовільно” E** ставиться, коли студент виявляє розуміння основних положень тем варіанту, але спостерігається поверховість знань, невміння визначити поняття, недостатні вміння і аргументи, допущені істотні помилки і неправильне тлумачення норм права, але виконання завдання задовольняє мінімальним критеріям.

Оцінка **“незадовільно” FX** ставиться, якщо відповідь неправильна і свідчить про незнання основного матеріалу, грубі помилки у визначенні правових понять і розв’язанні завдань варіанту, невміння працювати з нормативними актами. Студент має право протягом двох тижнів повторно перескласти модульну контрольну роботу і отримати атестацію.

Оцінка **“незадовільно” F** ставиться, якщо відповідь неправильна і свідчить про незнання матеріалу, грубі помилки у визначенні правових понять і розв’язанні завдань варіанту, невміння працювати з нормативними актами. Крім того, оцінка **“незадовільно”** виставляється і студентам, які були відсутні на контрольному занятті з неповажних причин. Студент повинен пройти повторний курс навчання за цим модулем.

Загалом отримані бали сумуються, оцінювання знань здобувачів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Перелік питань до екзамену

1. Предмет психофізіології, її місце в системі наукового знання.
2. Місце психофізіології стресу в системі наук.
3. Розвиток орієнтовного рефлексу.
4. Аналітико-синтетична діяльність кори мозку.
5. Особливості психофізіології як міждисциплінарного наукового знання.
6. Завдання та принципи психофізіології.
7. Основні методологічні принципи рефлексорної теорії І. П. Павлова
8. Умовні й безумовні рефлекси.
9. Розвиток безумовно-рефлексорної функції.
10. Принцип домінанти й значення домінанти в умовно-рефлексорної діяльності.
11. Історія становлення психофізіології. основні джерела психофізіології.
12. Зародження психофізіологічних знань.
13. Ідеї у період Середновіччя та Відродження.
14. Емпіричні психофізіологічні наробки XIX-XX століття.
15. Сучасні вітчизняні та зарубіжні психофізіологічні досягнення.
16. Будова і функції нейрона.
17. Властивості нервової системи.
18. Діяльність нервових центрів.
19. Будова і функції головного мозку.
20. Будова і функції ретикулярної формації.
21. Зони кори великого мозку.
22. Лімбічна система.
23. Показники діяльності серцево-судинної системи.
24. Пупілометрія.
25. Реєстрація імпульсної активності нервових клітин.
26. Електрокортикограма.
27. Електроенцефалографія.
28. Магнітоенцефалографія.
29. Метод магнітно-резонансної томографії.
30. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія.
31. Психологія та психофізика сенсорних процесів.
32. Загальні питання рецепції.
33. Психофізіологічні аспекти відчуття.
34. Порогова психофізика Г. Фехнера.
35. Психофізика прямих (суб'єктивних) оцінок С. Стівенса.
36. Психофізична теорія знаходження сигналу (Дж. Светс, В. Таннер, Т. Бердсолл).
37. Психологія сприймання.
38. Психофізіологічні аспекти сприймання
39. Психофізіологічні аспекти сприймання.
40. Теорія неусвідомлюваних умовиводів.
41. Інформаційні процеси і їхні особливості в онтогенезі.
42. Загальні уявлення про вікову динаміку сприйняття.
43. Інформаційні процеси і їхні особливості в онтогенезі.

44. Психофізіологія уваги.
45. Увага: фізіологічний механізм, види, властивості.
46. Характеристика і види уваги.
47. Модуюча система мозку.
48. Субсистеми активації.
49. Стовбуро-таламо-кортикальна система.
50. Базальна холінегічна система.
51. Каудо-таламо-кортикальна система.
52. Гамма-коливання і увага.
53. Пам'ять: фізіологічні механізми та види.
54. Концепція активної пам'яті.
55. Емоції. Вимір емоцій.
56. Розвиток базисних емоцій у ранньому онтогенезі.
57. Функції емоцій. Емоції у людини і експресія обличчя.
58. Кодування і декодування експресії обличчя.
59. Емоції і функціональна асиметрія мозку.
60. Індивідуальні відмінності та емоції.
61. Біохімічна специфіка центральних механізмів емоцій.
62. Мислення: психофізіологічний аспект.
63. Операції мислення. Розвиток мови.
64. Функції мови.
65. Асиметрія півкуль і мовлення.
66. Процес мислення.
67. Функціональна асиметрія мозку і особливості мислення.
68. Статеві відмінності та інтелектуальні функції.
69. Статеві відмінності та асиметрія.
70. Психофізіологія свідомості.
71. Теорії свідомості.
72. Свідомість (властивості та структура) і моделююча система мозку.
73. Сон - активний чи пасивний стан людини.
74. Древні та сучасні теорії сну.
75. Стадії повільного та швидкого сну.
76. Фізіологічні зміни під час сну.
77. Функційне значення сну.
78. Основні поняття психофізіології поведінки.
79. Статеві відмінності психофізіологічних функцій.
80. Статевий диморфізм нервової системи людини.
81. Статеві відмінності в функціонуванні мозку (статевий диергізм).
82. Статеві відмінності в когнітивних процесах.
83. Функціональна асиметрія півкуль великого мозку.
84. Функції правої півкулі.
85. Функції лівої півкулі.
86. Особливості функціонування мозку у шультів.
87. Причини функціональної асиметрії мозку.
88. Міжпівкульна взаємодія і метаконтроль.
89. Основні поняття психофізіології поведінки. еволюція пристосувальних поведінкових реакцій.

90. Складні форми умовнорефлекторної діяльності.

12. Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Методичні розробки проведення семінарських занять.
3. Методичні рекомендації щодо організації лекційних, семінарських занять, індивідуально-дослідної роботи, самостійної роботи студентів.

13. Рекомендована література

Основна

1. Н.В. Коляда. Психофізіологія : конспект лекцій. - Суми : Сумський державний університет, 2022. – 264 с.
2. Лісовенко А.Ф., Бедан В.Б. Психофізіологія: практикум (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології). - Одеса: Фенікс, 2021. – 75 с.
3. Горго Ю. П. Психофізіологія (прикладні аспекти): Навч. Посіб. — К.: МАУП, 1999. — 124 с.
4. Горго Ю. П., Чайченко Г. М. Основи психофізіології: Навч. Посіб. — Херсон: Персей, 2002.— 248 с.
5. Слепович Е.С. Психологічна корекція відхилень в розвитку у дітей , 2021.
6. Макарчук, М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М. Ю. Макарчук, Т. В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А.Данилов – К. : ООО «Інтерсервіс» , 2011. – 329 с.
7. Молдавська С. І. Нервова система і ваша професія. — К.: Наук. думка, 1974. — 110 с.
8. Корольчук М.С. Психофізіологія рухової діяльності. Електронний підручник. 400 с. <https://studentam.net.ua/content/category/24/322/86/>

Додаткова

1. Філіппов М. М. Функціональна діагностика: Навч. посіб. для студ. ф-ту фіз. виховання. — К.: НТУУ “КПІ”, 2000. — 91 с.
2. Філіппов М. М. Психофізіологія людини: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 158 с.
3. Шахлина Л. Г. Медико-біологічні основи спортивної тренівки жінок. — К.: Наук. думка, 2002. — 326 с.
4. Грицюк І.М. Психофізіологія: методичні матеріали для студентів спеціальності «Психологія» / І.М. Грицюк. — Луцьк . 62 с.